

LIBERTATEA

FOAIE PENTRU POPOR

Apare în fiecare Joi.

Director: Pr. IOAN MOȚA

Pentru America: „Libertatea”, „Foaia Inter.” și „Pingarul Lum.” pe un an 3 dollari. Banii se trimit la d. John L. Sava, 1 Main Str. Warren, Ohio. Poftiți la Orăștie se dă de știre prin o carte poștală.

S'au prăbușit!

Guvernul și-a înaintat Marșii M. S. Regelui demisia (înștiințarea se retrage de la cârma țării) Retragerea lui a fost primită. Căderea i-a venit din întovărășirea cu țărăniștii cari au primit în sinul lor pe C. Stere cel cu urf trecut.

La sfârșitul săptămânii trecute, pe drumul politic de la București au început să se auză durdulțuri, cari presădau descărcarea unei furțiuni, care va dăruia sălbătogită cădere guvernului Averescu și a taberei sale.

Foile de Duminecă și de Luni aduceau știri de mari neînțelegeri între membri guvernului. Doi miniștri, Take Ionescu de la Externe și M. Antonescu de la Justiție, au științat încă Sâmbătă pe generalul Averescu, că se retrag din guvern, că ei nu pot merge pe calea pe care acest guvern a pornit dela deschiderea de nou a adunării deputaților încoace!

Iar Marșii ne-a sosit la Redacție Orăștie următoarea telegramă: „Guvernul întreg demisionat! Deputații naționali cari nu mai merseseră la adunările parlamentului, să plece în tăla la București!”

Ce se întâmplase? Iacă pe scurt și arătând lucrul în adevărata sa culoare:

Generalul Averescu, mândru și zădărnice în dorința de a sta la cîrmă cît mai mult, — desnădăjduit partidele de împotrivire (Partidul Național, partidul dlui Iorga, cel bucovinean și basarabean al Unirii), nu mai vin în sfârșit, arătând prin asta că nu-l văd vrednic a mai merge în el și că se petrecute în vara trecută, a căutat să ademenească pe cine-o putea dintr-un partid de împotrivire, să vie napoi. Căci asta s-a scos din strimtoare. Partidul Național, ca și al dlui Iorga și cel bucovinean și al Unirii din Bucovina Basarabia, n'au vrut nici să audă așa ceva!

Singur Partidul Țărănesc, în care sunt purtători de cuvînt dl Constantin Stere și Dr. Lupu, s'a lăsat înduplecat de nu știu ce opțiuni a celor două capuri nouă sale (sfatul lui Miholache, care a fost împotrivă, n'a fost ascultat), s'au întors în adunările Sfatului de Stat și s'au sălă de bucurie, generalul zimbăca mulțimii și se crede că îl va fi țărăniștii bine macar până în primăvară.

Eră însă pe banca ministerială un om, care își mușcă mustelele de nemulțămire, văzînd ce face Generalul Averescu, eroul războiului împotriva Nemților, care azi dă mîna și merge alături de C. Stere, omul lui Makensen și a cotropitorilor Nemți, care a stat sub aceștia la București și i-a slujit și a scos, cu bani Nemțești, o mare gazetă, în care învăță pe Români a se plecă Nemților, că nu s'au omenit pe lame ca aceștia! Și ocîra prin gazeta lui pe toți cîși au făcut războiul de unire a neamului, și pe Rege chiar, și îndemna armata cea de sub comanda generalului Averescu, să lapede armele! Iar azi să vezi pe generalul Averescu ortăcîndu-se cu acest om, numai ca să rămîie încă o lună două la putere, — asta eră un lucru, pe care un Român plin de mîndrie, nu-l putea suferi!

Impotriva acestui lucru s'a ridicat Ministrul de Externe (cel peste trebile din afară ale țării) Take Ionescu și Ministrul Justiției, Antonescu, și au spus: Generale, multe și am suferit, de multe ori am tăcut cînd nu ne plăcea ce făceați, — dar această ortăcîire a ta cu vinzătorul de țară din zilele războiului, din zilele care sunt mîndria ta, — asta nu și-o putem țerta! Acest vinzător de țară s'a vîrît în partidul țărănesc și e conducătorul lui, — noi alături de acest om nu mergem!

Și de aci i-a venit guvernului întreg perirea. Ca mîna a venit și Ministrul de Finanțe Titulescu și a zis: Și eu plec. Atunci generalul a cercat să se acoje de ori ce pașu: a trimis vorbă Partidului Național, că e gata a împărși puterea cu ei să vie nșpot în parlament, să lucreze împreună! Partidul Național n'a vrut nici să audă de așa ceva. A îmblat pe Marghiloman, șeful lui Stere în vremea Nemților, — dar nici asta n'a vrut să întîndă un deget de ajutor Generalului, care se îneca în marea multelor sale greșeli și păcate.

Atunci văzînd că șandramana troznește și se dărîmă peste el, s'a dus la M. S. Regele și i-a înain-

tat demisia (repășirea din slujbă) a tuturor ministrilor săi.

Alta știm pînă azi, Mercuri, cînd încheem această foaie și grăbim s'o trimitem celorlor noștri.

Cine va forma noul guvern?, pînă azi nu știm.

Un lucru e șinut ca fără îndoișală: Din noul guvern va face parte și Partidul Național, care luînd conducerea lucrurilor în Ardeal, Bănă și Crișana, se va sili să facă cel mai mare bine poporului nostru de aci, să-l scoajă din strimtoarea în care l'a înfundat nepriceperea și răutatea (Iacomia și specula) unor miniștri averescani, și să schimbe, ușurîndu-le, și dările cele nesocoite pe care acest guvern le ticluise.

Să așteptăm viitorul cu încredere!

Fruntașii Partidului Național sunt întruniți la București și se sfătuiesc cum să fie mai bine.

Tot este o dreptate și o răsplată!

Dacă cineva a luat vre odată cîrma țării în mîna, încunglurat de un uriaș val de încredere și legîndu-se de el nădejdi ca de un Arhanghel a tot mîntuitor, — apoi acesta a fost guvernul Generalului Averescu.

Sufletele naive (ușor crezătoare), mulțimea care nu cunoaște toate tainițele, ascunzișurile, vieșii politice și toate desertațiunile ce rîmflă pepturile unor conducători politici, — acela se uitau la Generalul ca la un ciresș copt; țărăniștii din vechiul Regș purtau chitanșă ce o căpătau cînd se înscriau ca membri în „Partidul Poporului” prinsă de chitoare în sân, în loc de visul Maicii Domnului, care l păzește de ori-ce rău... Ziceau că dacă ai „șidula” asta de la Generalul, apoi nu mai plătește dare și merge pe trenuri fără plată.

Noi și mulți fruntași ai noștri, cari cercetăm și gândurile și firea oamenilor, în zădar spunem: Băgați de samă, oameni buni, că vi-ați făcut chip cioplit, idol, și vă închinăți închinare pșgînd, greșită. N'am fost crezuși. Poporul s'a întors de cîtră noi și s'a luat, în valuri mari, după steagul auriu al Generalului. În alegeri nu mai întreba cine e purtătorul de deputășe, ci numai că: „e de-al Generalului”? Și dacă da, vota pe Generalul, nu se mai uita că pe cine alege?

Noi cel din Partidul Național, am purt în dorere în suflet la rălăcirea aceasta și ziceam: La rău se va ajuage. Generalul e încunglurat de oameni slabi, cu cari nu poate face lucruri bune...

Pînă poporul va vedea că ce s'a făcut, mult va suferi și scump o vom plăti cu toții.

Apoi am mers în sfatul țării și ne-am făcut slujba de controlă, de supraveghere, alături de dl Iorga, de țărăniștii (cîni au stat cu bine lângă noi), și am început a arăta țării ce se face rău, foarte rău, de noli ocărmulitori. Arătăm la ce-l duc pe General, Iacomii și Iipășii de suflet ce s'au dat pe lângă el, nu pentru a-l ajuta la o muncă mare și bană, ci pentru a se îmbuibă și îmbogăși pe sine! În scurtă vreme se prăbuși un Ministru (Tăslăuanu) arătat de opoziție ca făcînd risipe mari cu banul țării. Apoi lui tras la răspundere alt Ministru, Argetoianu, pentru lucruri și msi urite! Și se făcu larmă și ceartă și supărare mare. De ce? Pentru că partidele de împotrivire vedeau că de ce s'au temut, s'a adevărit: stau în față cu o adunătură de oameni răi, risipitori a bunului țării, și nu-i lăsău din mîna, îl șineau mereu de scurși și le cereau samă de faptele lor!

Dar Generalul se șineă tare! Coperea cu trupul său, cu numele său, pe risipitori! Într-o vreme lumea desnădăjduise că se pot îndrepta stările grele, urite, în care se înfundase viața de conducere a țării. Ci partidele de împotrivire nu și-au dat pace. L'au șinut pe guvern mereu de guler și au cerut să se omenească, ori să plece!

Și iaca lupta lor dusă la șință: Credința deșartă a mulțimii se risipi, adevărul feși la iveală, șidolul se desbracă de norul aurit ce înșelă ochii lumii, și — se prăbuși.

Este totuși o dreptate în lume și o răsplată a rezelor, — fie ele făcute de ori ce om sus pus.

Și e dovadă că — este încă șănătate în sufletul acestui popor. El te pune în fruntea mesei, te înșelă, dar de nu-i fi vrednic de acel loc, te coboară șeră, cum n'ai pofit!

Binecuvîntatul pămînt al acestei țări...

O mare înșofire de scos petrol, pe lângă fântînișle (sondele) ce avea, a mai șfredelit două în locuri nouă. Sonda Nr. 14 făgăduia, după părerea învășajilor, să dea un izvor nou puternic. Au tot șfredelit prin pămînt pînă ce la un loc inginerii au oprit șfredelirea mai departe, spunând: Suntem pe aproape de izbucnirea izvorului!

Și au așteptat azi și au așteptat mîna, și șinșirea nu mai venea. În șfârșit zilele trecute, iacă fântîna Nr. 14 de la Moreni, șinut bogat în petrol, a societășii „Concordia”, dă șemne de... naștere. Fundul ei începu a clocoti zvirînd în sus șisalp, iar în noaptea de 7 Decembrie începu a arunca și căte-o

gură plină de șiel (păcură, petrol nelimpzi) din sferă în sferă de clas. Apoi iar nișip și iar păcură. Acum se lucrează la curățirea ei și la deschiderea bine a gurii aruncătoare, prin care să țighească neimpedecat Izvorul, — și apoi se va vedea cât poate da pe zi. Dă vagoane după vagoane de șielu. Răvarsă pe gura sa riu de aur!

Cât de binecuvântat e pământul acestei țări, care, pe urma mililor de pluguri, dă mii de vagoane de grâu ca aurul (cel mai bun grâu din Europa, fiind mai greu la măsură și mai bun la gustare!), — mai dă din mil de sonde (fântâni) de petrol riuri de păcură, de petrol și benzină, după care se bate lumea!

Darul lui Dumnezeu asupra acestei țări, — numai oamenii de țară face Dumnezeu cum așa de buni, cum e țara ce o locuiesc!

UNELE—ALTELE

Ce dorec magnații unguri?

O mare gazetă din Germania, pretinând a ungarilor, face destăinuirea, că mai mulți baroni și grofi unguri, cari până acum stăteau reci și bosumflați față de România, au început în timpul din urmă să facă ochi dulci conducerii țării la București, vrând să se pună bine cu ea. Asta pentru că ei tare ar dori, ca în noua lege fundamentală a țării, unde se va hotărî și aceea, că cine să intre ca din oficiu, din slujbă, în Senatul român, — să fie luați și ei, grofii și baronii, așa precum erau luați, în temelul stării lor de nobili, în Casa de sus (senatul) dela Budapesta.

Intr'adevăr, în planul de nouă Constituție a țării e luat aceea, că în Senat să aibă loc, afară de senatorii aleși, și toți Episcopii, ca șefii (capi) ai bisericii lor, și foștii Miniștri ai țării și foștii Președinți ai Adunărilor Deputaților, și alți fruntași sus puși ai vieții suflatești a țării. Aceștia fără a fi aleși, ci în temelul slujbei înalte ce poartă sau au purtat.

Printre aceștia ar voi să străbată și — grofii și baronii unguri. Dar dânsii uită că în România și purtarea numelui de grof și baron ori Prinț, e oprita, și că și ei în crând (când legea se va întinde și peste noile ținuturi), nu vor fi iertați a se mai numi așa, ci vor avea și ei numai un nume de botez și de familie, ca ori ce alt muritor din țară!

Iar când nici titula de grof ori baron ori Prinț nu li-i iertat s'o mai poarte, — cum îți poți închipui că se va găsi parlament românesc, care să le dea drepturi așa mari; pe temelul unui titlu ce nici nu se mai poate purta în țară?

"Asta-i pe dos..."

Gazeta »Traus. Românească« din Alba-Iulia spune că zilele trecute un țaran a venit la Redacție și li a arătat o cârtică pe care a primit-o el, și alți săteni, de cinște, prin oamenii slujbei, și în cârtică se arată că guvernul Averescu a »cinstit« pe țărani cu pământ prin Legea Agrară, dar dl Maniu și ai săi când au văzut că legea se apropie

a fi adusă, s'a eculat și a eșit frumușel din casa țării...

Și cârtica laudă gros la oamenii stăpânirii de azi și trage cu funingene în cei de alt partid.

Insuși țaranul din vorbă le-a spus celor din Redacție: »Apoi asta-i pe dos, domnilor! Unii domni mai cred că noi țărani suntem așa de proști, să nu ne cunoaștem defel oamenii.

Chiar așa. Cei-ce umplu satele cu tipărituri de acelea (date în formă de cârticele »lămuritoare«, ori ca gazete cu măslic), slujbă proastă fac luminării poporului nostru!

Și cum bine spune gazeta dela Alba-Iulia, în școli stau mil de copii fără cărți de școală, că pentru tipărirea acelor domni cei mari n'au nici vreme nici bani, — dar pentru a tipări bazaconii ca cârtica din vorbă ducătoare de venin în sufletele țaranului, — pentru aceea au domni stăpâniri bani!

Rău ne înțelegem rostul de ocăr-mulitori.

Conducătorul, e totul!

Un general bun, face cât armata lui întreagă.

Cu tovarășul bun, însemnezi mai mult și când ești în năcaz, decât cu tovarășul slab când îți pare că ești bine!

O vorbă dela inimă, pentru partidul țărănesc.

»Libertatea« e foale, care a scris mai călduros ca ori care, pentru o înfrățire între Partidul Național și Partidul Țărănesc, ba chiar pentru o contopire a lor într'unul singur, căci partide surori sunt ele, și doar numele de le deosebesc. Unul ca și celălalt, fericirea poporului nostru țaran, o urmărește.

Scrisam și stăruim în calea aceea, că văzusem pe partidul frate țărănesc, doi ani de crând, muncind cot la cot cu Partidul Național, și cu cel al dlui N. Iorga, ca și cu frații Basarabeni. Și avea acest partid țărănesc un cap de care ne eră drag la toți, pe învățătorul Mihalache. Și căia vreme acestui conducător al Partidului Țărănesc sta alături de dl Nicușor Iorga, Iulia Maniu, Inculeț și Nistor, nu l'am văzut făcând decât lucruri bune! Căci, cu tovarășii ca aceștia, nici nu se putea alifel. Noi mereu lăudam lucrarea lor cea împreună.

De-o vreme încoace însă, cetitorii au bēgat de seamă, că vorbim mai rar despre Partidul Țărănesc. Tălcuț acestui lucru e acela, că noi de rău nu voim să vorbim acest partid, — pentru dragostea cea mare ce o purtăm țărănilor noștri, cari, neștiind prea multe, cu gând curat și nevinovat se adună în jurul lui.

Și-am fi dorit să tăcem mereu asupra acestui lucru, dar cu măhnire vedem, că gazetele mari încep desbatere din adânc asupra întrebării, că care bun e drumul pe care a porait, în timpul cel mai nou, partidul țărănesc, ori nu e bun?

Și mai vedem că o răceală se arată între partidele cu care partidul țărănesc a lucrat mână în mână de 3 ani de zile, și între ei. Și noi suntem datorii a tălmăci cetitorilor noștri din popor, această arătare, de care nu ne bucurăm.

Taturor celor din Partidul Național și al dlui Iorga și a soțelor

din Basarabia și Bucovina, le erau drag de Partidul Țărănesc, pentru conducătorul lui, învățătorul Mihalache, în care vedeau un suflet dăr în dreptatea pe care o cerea pentru țărănimel! Nu se vedea în el nici o făjdie, nici o deșertăciune, decât dorul mare de a duce stări mai bune pentru poporul de jos, care scolo, la el, în vechiul Regat, prea trăise zile umilite, nesocotit de cărturarii săi, de pătura celor învățați ai săi, — (nesocotire pe care poporul dela noi n'a cunoașut-o din partea fillor săi învățați). Acolo de, în țara lui Mihalache, răsărirea unui partid țărănesc era de înțeleș. El era ridicarea țărănilor împotriva stărilor din trecut, care o țineau pe ea sub obroc, a țărănilor pe care domni ei n'o întrebau nici odată că ce crede despre trebile de obște ale țării! Vedeam dar în Mihalache intruparea unei porniri sănătoase și drepte, pe care și noi o sprăjnim cu toată inima, căci ea însemna a grăbi înfrățirea păturii de cărturari a vechiului Regat, cu pătura țărănească, — așa cum la noi asta se întâmplase de zeci de ani, de când ne-am deschis ochii la lupte politice și pentru neam!

Și fiindcă aproape totdeauna, o armată însemnează ailita, cii în-sămnează Comandantul ei, (vezi de pildă pe Mihai Viteazul, care bănușe Ardealul și-l cucerise cu o oaste nu prea numeroasă, dar puternică și temută pentru Căpitanul ei cel cu minte de Dumnezeu luminată, oaste de cere, după ce Basta voise în chip mișelesc pe Mihai, nu se mai auzi nici o vorbă, par'că se bēgase ca opa în nișip!... sau armatele făcătoare de minuni ale lui Napoleon cel Mare, cari fără de el, erau cele de oameni de ceri nu se mai spăriau nici vrăbii!) — așa și Partidul Țărănesc ne era drag cu comandantul său frumos Mihalache. Stind el în fruntea lui, n'avea lipsă nici să se contopească cu alte partide; era destul să ție tovarășia cu ele, — și lucrul »democrației« (a înățării celor de jos), mergea bine.

În vira asta însă, bēgarăm de seamă, că pe lângă Partidul Țărănesc, încep a se lănguși câteva pisici cu ochelari, multe de »învățați«, cari în partidele, din cari se trageau napol ca razi, li se pōrea că nu pot ajunge destul de sus (căci acolo mai sunt învățați ca ei, ori și mai învățați!). Aceștia își ziceau (și își mai zic) în sinea lor: în partidul meu nu pot eu ajunge mult. Hai trec la cel țărănesc. Aci, când vor auzi bunii țărani, că eu mi-s »profesor Universitar«, se vor uita la mine ca la cineș cōpt Mihalache va fi întunecat în scurtă vreme, — și totă mă mare și sus sus de tot!

Între cei mai șireți cari gândesc astfel, eră Constantin Stere. Acesta a fost profesor universitar la Iași, care mulți ani a stat în partidul liberal, dar fiindcă în război n'o urmat castea și pe Regele în marea prihegie, ci a rămas la București și s'a dat în coate cu cul hopitorii Nemși, și fiindcă cu bani nemșești a scris o foste (Lumina) pe care Nemșii o aruncau cu grămada în trașeele românești, pentru că îndemna pe soldații români să lapede armata și să lase ca Nemșii să le cuprindă toată țara, că așa lor li mai bine țării — pentru ușa a fost lăpădat din Partidul liberal și și dela profesora la Ucl veraltate. Când col din Partidul Național și al dlui Iorga, au văzat că acest om, cu un trecut politic

proaspăt ailit de urit, întră și e primit în Partidul Țărănesc, — li s'a făcut gheață la inimă și au simțit cum ceva se pune între ei și acest partid țărănesc...

Iar când văzurăm că Dr. Lupu, un socialist cu multă dragoste pentru comuniști, întră și el în partid și stăree ca Stere să fie capul Partidului Țărănesc, — partidele soațe de mai înainte, au făcut un pas napoi, și au zis: Aci lucrurile se pornesc rău... Pe calea asta nu mai putem merge mână în mână!

De fapt de atunci încoace, Mihalache e împins tot mai mult în umbră, de părerea lui nu se mai ține samă decât când d. Stere nu are alta, (cum a fost și în treaba întoarcerii în parlament); el, Mihalache, e pus să mai joace rol numai așa, ca să nu se vadă prea tare cum e înlăturat dela conducere...

Și de atunci sufletele cele cu adevărată și nefăjdită dragoste pentru țărănimel noastră, stau mahnite de ce vad, și zic: păcat de acest popor bun, că se întoarce dela vechii și probații săi conducători și se ia după niște proroci noi, cari a loruși mărire și-o doresc prin țărănimel, iar pe-a poporului însuși, așa mai pe treapta a treia...

De aceea vedem azi pe un mare Român ca profesorul Nic. Iorga, spunând pe față, că — nu mai poate merge cu țărăniștii, la a căror staul au intrat soll ei unor credințe, cari numai credințele țărănilor noștri nu sunt! Și vedem pe Partidul Național, cel a cărui înregul trecut e atât de adevărat țărănesc (căci tot ce a făcut, pentru țărănimel noastră a făcut și tot ce a înbzuit, ca ea împreună, și cum să-i fie ei mai bine, a cămpănit), — că azi spune: »Țărănimel dragă din Ardeal, bağă de samă încotro și după cine te țiel! Noi nu te certăm, nu te oprim, dar luătoare aminte a te face datorii suntem, că — pe rău drum ești povățuită de noii »luciferi« ce s'au urcat la conducerea partidului țărănesc.

Credincioși acestei țărănimel, ca în tot trecutul nostru, noi dela »Libertatea« vom arăta, fără patimă, fără ură, cu inimă curată, tot ce se spune de cel mai bun, de cel mai luminat și mai lipsit de deșertăciune fil al neamului nostru, despre vânătoarea ce se dă după țărănimel noastră, de cătră unii oameni, ce numai »țărăniști« nu sunt.

1 Decembrie la Orăștie.

— Sărbarea dela Școala Medic de fete —

Despre fericita zi de 1 Decembrie 1918, noi Românii, și în deosebi cel din Transilvania, nu putem vorbi destul și n'o putem prăznui destul. Acest sămțământ s'a vădit de nou în orașului nostru și în anul de față, prin prăznuirea ce s'a făcut sfintei zile de amă: două așezemintele noastre culturale cele mai de seamă, de Liceul »Aurel Vlaicu«, despre a cărui serbare am țipărit o dare de seamă în numărul trecut, și de »Școala Medic (civilă) de fete« de aici. Despre această sărbare primim următoarea dare de seamă:

Zua de 1 Decembrie a fost sărbătorită cu multă inimă de tinerele copile ale Școlii medic profesionale de fete, a Statului din Orăștie, în sala de gimnastică a școlii, la orele 11 a. m.

Cu adevărat aceasta zi, în care se consfințează dorința cea de o mie de ani a poporului român «de-a fi întregit și liber», nu putea să se împrospăteze mai bine în mintea noastră, decât printr-o producțiune școlară, care a atins culmea frumuseții prin programul potrivit cu acea zi și cu îndemânarea fiecăreia din fetițe.

Sărbarea a început cântându-se Imnul regal «Trăiască Regele!» urmat de o cuvântare, care arată însemnătatea zilei și suferințele îndurate de poporul nostru până la înfăptuirea visului celui «Dela Nistru până la Tisa».

S'a jucat apoi de elevele cursului profesional o mică piesă de teatru, într'un act, cu subiect moral, din care reeșea că — nu trebuie să ne fâlim, nici să ne credem mai presus de lumea din jurul nostru nici de cei ce nu au aparență (nu par mult, căci «aparența înșală».

S'au cântat și recitat de elevele școlii bucăți potrivite, foarte bine simțite, precum și 2 din anecdotele (versurile glumețe) pline de haz ale lui Th. Speranță.

Jocurile naționale au fost jucate elegant și ritmic, de copile dragălașe în costum național.

Suntem fericiți că asemenea sercări se fac azi în orașul nostru, sărbări cari pe lângă bucuria ce neaduc, mai arată că la această școală, s'a cunoscut cu adevărat munca, și sunt dovadă de vrednicia aceloră cari instruiesc aceste vlăstare și caută ca din ele să facă o podoaabă a societății noastre românești.

Unul ce a văzut.

— Școala medie-profesională de fete a Statului din Orăștie, aduce mulțumiri următoarelor persoane, cari intrând la sărbarea din ziua de 1 Decembrie, au dăruit sumele mai jos arătate pentru înființarea unui Fond de excursiuni la această școală:

D-ni Ofițeri, Reg. 92 inf, D-l S. Damian, câte 50 Lei; D-l Balomiri, D-na Androne, D-na Spuderca, D. protopop Domșa, D. Locot. Constantinescu, D-l Nițu Branga, D-l primar Herlea, câte 20 Lei; D-na L. Suciș 15 Lei; D-na Petrescu, D-na D-na Contor. Gherghely, D-na Rob, D-na Dr. David, D-na Jurca, D-l Petru Albu, D-na Oprean, D-l I. Branga, D-l Locot. Voinea, D-l Locot. Velianu, D-na Ana Contor câte 10 Lei; D-l Ciurdărescu 8 Lei; D-na Oancea, D-na Saveta Turdășan, D-na A. S. Vlad, D-na Dr. Erdely, D-l Fleșeru, D-l Roșca, D-l Fr. Ghiuchici, D-l I. Söllösy, Negulescu Dir. poștei, D-l Căp. Părvu, D-l Locot. Alexandru, D-na Bogdănescu, D-na Maior, câte 5 Lei. Total 438 Lei.

Ajută-mă, dacă m'ai bătut!
Strigă Germania, Angliei.

Când doi oameni s'au încăerat, apoi cel ce a fost izbit de pământ, rămîne acolo scîlnind din dinți, trimițând fulgere din ochi și injurături din gură pe urma birăitorului său și se scoală cum se poate. N'am auzit încă de om izbit de pământ, ca să-și întoarcă fața cerșind acum ajutorul celui-lalt cu vorbe ca acestea: *Acum ajută-mă, dacă mă bătusei...*

Între popoare înac, se întimplă, uite și așa ceva.

Germania, întrușo Germania, cea care spunea că pământul german va adrobi otul fără îndurare, în calea sa, — precum a și făcut până a puto; — ajungând ea la pământ, și văzind că nici după 3 ani n'are

nădejde a se putea ridica, toate nădejțile fiindu-și stîlcite de stranică cōzătură, — azi ea, cea cu nesu 'n nori mai ieri, — își întoarcă privirea plină de umilire, în care însă nu credem că e și pocăință, — spre aceea care a fost în întâia linie trântitoare la pământ: spre Anglia, și i cere ajutor!

Germania e datoare să facă mari plăși, ca despăgubire a urlășelor și nebunilor pagube pe care ea le a făcut statelor vecine cu care se afla în răzbiu. Li se părea atunci Germanilor că ei n'au altă menire pe lume, decât să răpească cu sălbătăcie tot ce au popoarele asupra cărora norocul Kaizerului ridicase pe-o clipă pumnul și vulturul german. Nu se gîndeau atunci că prădând avutul vecinilor pe al loruși îl prădau! Că toate cele răpîte, vor trebui și plătite. Că îngrămădind bunuri streine în țară la ei, ingrămădesc datorii față de acele țări.

Și acum a venit plata și răs-plata. Și azi Germania trebuind să plătească urlășele rate ale despăgubirilor la care e judecată, ea nu poate câștiga altăce, cât să și trăiască, să și plătească!

Când vine rândul la câte o rată de plată, ea se sbaie și se roagă să i se mai dea răgaz, să plătească mai puțin.

Așa are acum pe Ianuarie o rată de vre-o jumătate miliar în aur. Și ci-că l'ar fi strâns ea, și iaravea, — dar, din același timp e atât de sîrincioasă, încât s'a rugat foarte umilă de Anglia, să-o împrumute cu 25 milioane Lire sterline, că are așa lipsă de ele, ca de aer și de apă...

Și acum vestile din Berlin spun că:

„Oamenii conducători așteaptă cu cea mai mare încordare, că ce le va aduce săptămîna viitoare.

„Că dacă guvernul englez va respinge cererea de împrumut a Germaniei, — apoi Germania, va fi târâtă într'o prăbușire financiară (de bani) îngrozitoare!

Cu alte cuvinte: Acum ajută mă, dacă m'ai bătut!

Și Anglia va fi silită s'o ajute, cîci de o lesă să ojangă în fundul prăpastiei, ca Rusia, — apoi cine va mai plăti despăgubirile viitoare?

Numai ce-ar dori jupunii?

Evreilor din România — de altfel cam din toată lumea, — li se pare că acu-i ecul Acum e vremea ca ei să-și sâlte nișel perciunii 'n vînt și să se înalțe în scaunele lor de... domni ai tot pămîntului, în puterea argintului...

De unde în Ungăria stăteau pliii și vărășii, ca căpușele în coșocul nemeșilor că conduceau țara, — în România ei cred că pot pași față de poporul românesc, ca dela semen la semen! Ei cer să fie cunoscuți ca „naștune” în această țară și să aibă drepturi de opotrivă cu naștunea română.

Aceste dorințe și le orală atît prin gazetele lor, cât și prin adunările lor.

Săptămîna trecută ei au înut un „Congres” (Mare Sfat) al lor la Cluj. În acel congres jupânii au hotărît să ceară conducerii Țării Românești:

1. Să se dea îndată comunelor „autonomia” (dreptul de conducere de sine), nu de dragul comunelor, ci pentru-că așa ei, cot la cot cu Ungurii și cu „internaționaliștii”, să-și aștearnă paturi calde prin orașe..

A 2-a În comisiile pentru reforma agrară, să se aleagă și Evreii! (Ce-or fi cîntînd ei aci? Doar ca să poată lua bacșiș dela unii plugari, că să-i sprijinească, prin urmare să poată viri codișa nedreptății și în acele comisi?)

3. Să se grăbească plata despăgubirilor de război pentru Evreii. (Sărăcoșii! Ia sărăciii războiului. Să vie statul să-i „ajute”...)

4. Să li se dea napoi brevetele de beuturi (licențele de crășme) care li s'au luat!

5. În școli să fie treaba confesiunile în ce limbă vor învăța! (Adecă în școale evreiești, ei să poată învața tot ungurește, numai românește nul)

6. Statul să le plătească cheltuielile școlilor lor cofesonale (Jidoveștii), — ba și la Universitate să le dea un profesor de limba evreiască! În Ungăria bar fi tocat în cap dacă cereau așa ceva).

7. Evreii, fiindcă sărbătoreasc Sămbăta, să nu mai fie siliti a sărba și Duminical (Adecă să se simță curat în Palestina, nu într'un stat creștin!).

Numai atîta cer...

NOUȚĂȚI

O probă — prost ieșită. Blăstămății proprietari de cofetării (unde se capătă prăjituri și cafele negre) au cerut ca ei să fie scoși de sub „prețurile maximele” că la ei nu vine lumea silită a-și găsi „hrana” sa, la ei vine numai cine vrea să-și facă o „plăcere”, un lux, de a mânca o bucatură dulce!

Și poliția din București, care ținea și cofetăriile de scurt, a făcut o probă și le-a scos de sub prețurile maximele (cele croite și poruncite de poliție).

Urmările s'au văzut îndată: Un păhărel de cafea cu lapte cam de un deț, a cărui preț statorit de poliție era 1 Leu 75 bani, s'a urcat îndată la 3 Lei 50! Tocmai îndoit. O prăjitură dela 2 Lei 50 la 4 Lei!

Lumea injură pe cofetari, iar cofetarii răspund: Nu fiți proști, priștenilor. De n'om ridica la tîta prețurile, nu mai vedam până-i lumea „bacșișurile” ce a trebuit să le dăm ca să ne dea această slobozenie...

Se începe? Secretariatul Agriculturii din Cluj, face cunoscut, că a întocmit 27 comisiuni județene și 114 comisiuni de ocoale, care să înceapă pregătirile pentru împărțirea pămîntului și în Aideal. Secretariatul justiției (cel peste judecătorii), să numească pe judecătorii cari au să stea în fruntea comisiilor, — și lucrările pot începe.

Răutății ungurești. Ca să-și ațîțe copiii împotriva stăpînirii românești, ungurii au scris cărți de școală, pentru școlile lor, în care vorbeau ca și cum ar fi tot în Ungaria și domnia românească ar fi numai de azi pe mâne. Cei chemați au cettit cărțile înainte de tipărire și au șters părțile potrivnice țării. Atunci blăstămății scriitorii au tipărit cărțile cu pete albe, loc lăsat gol, acolo unde scriseseră răutățile, — ca prin asta să-și ațîțe pe copiii de școală împotriva domniei „streine” românești, care nu lasă pe învățații lor să le spună copiilor tot ce au pe inimă!

Edison, cel care a descoperit telefonul și telegrafia fără fir și altele, — spune că acum cearcă să descopere mijloacele prin cari să poată fabrica aur. De-o izbuti, vom ajunge să fie și aurul ieftin ca ferul sau ca orice alt metal care n'are preț, fiindcă se găsește mult.

Preoteasă și preoteasă.

Ziarul „Dacia” din București arată câteva pilde de „dreptate” ce se face la împărțirea ajutoarelor date de stat slujitorilor săi. Fiindcă s'a făcut o lege care dă ofițerilor pensionari drepturi mult mai mari ca în trecut, — o mulțime de ofițeri încă în plină putere de a sluji, își cer trecerea în penzie. Iau apoi câte-o slujbă civilă și, cu donă, trăiesc foarte bine. Ba din vreme 'n vreme, cer urcarea penziei, că e prea mică față de scumpetea de azi. Și vin „îndreptările” în Monitorul Oficial, adncând urcările de penzii în chip simțit. Ca urmare vezi, spune ziarul, mai ori sau chiar căpitani în rezervă, cu penzii dela 1000 Lei pe lună până la 3000 Lei! (Atîta oăt nu are un ofițer sub armă!)

Asta din gospodăria armatei. În cea civilă se văd apoi împărțiri de penzii și mai frumoase. De pildă, preoteasa Maria Mihail e văduvă după soțul, său care a slujit 25 de ani ca preot, și are o penzie de 25 Lei pe lună. Iar Maria M. Gheorghiu, a cărui soț a fost chemat în slujba armatei ca Locotenent-preot, are penzie 648 Lei pe lună. Preoteasă una, preoteasa cealaltă.

Poșta Redacției.

Dsale Terente Butean, în Șomcuta mare. Ne pare și nouă foarte rău că îți vin foile neregulat, una o capeți, alta se perde. Am făcut cererea la Direcția regională din Cluj, să iee măsurile pentru mai buna servire a publicului. — Aceea, că nu-la noi este vina, o înțelege ori-cine. Nu suntem așa de slabi negustori, ca să facem marfa (foile) și s'o fimem pentru noi. Noi atunci suntem fericiți când cumpărătorii (abonații) își primesc foile la vreme, ca să fie și ei mulțămiiți. Dar te rugăm și aceea: Nu desnădăjdul încă. Avem nădejde că se vor îndrepta lucrurile spre bine, și la poșta și încolo în deregătoriile țării.

Ți-am trimis de nou Nr.ii 45, 46, 47 și 48, ca să nu ai din unii lipsă. Când nu-ți vine un număr, vestește-ne și ți-l trimitem de nou.

Dentist Dr. S. Seidnor — da consultațiun, în ORĂȘTIE, Piața Aurel Vlaicu 7 (la etaj, de-asupra prăvăliei Ioan Rob). — Plombe. — Scoatere de dinți, fără dureri. — Punere de danturi. (290) 7-10

Frumoasa Biserica a Incoronării dela Alba-Iulia, - apoi chipul monumentului **Lupoacet** la care sug **Romulus și Remus**, ridicată în piața Clujului, monument dăruit nouă de cetatea Roma, - și alte zeci de chipuri foarte frumoase, - nu ai unde le vedea decât în „Calendarul Național” dela Orăștie pe anul 1922.

Calendarul s'a trimis tuturor cari au trimis banii pentru el. In fiecare zi se trimit sute de Calendare.

Rugări pentru purtat pușcă!

La Tipografia „Libertatea” din Orăștie s'a tipărit zilele astea și se află de vânzare:

Rugare pentru permis (slobozenie) de purtat armă (pușcă), cu Clauzula de recomandare pe ea și cu Raportul către prefectură, - precum și

Certificatul comunal care trebuie alăturat la rugarea de cerere.

Amândouă se înaintează Prefectului județului (fișpanului), care acum el dă slobozenia de purtat armă.

Rugarea se vinde cu 80 bani, Certificatul comunal cu 25 bani. La fiecare rugare se cer 2 Certificate. A se cere la

Tipografia „Libertatea” in Orăștie.

ANUNT

La Ioan Bumba din Sebeșul sâsesc Str. Nicolae Iorga Nr. 20 se află de vânzare în mic și mare ceapă galbenă, foarte frumoasă, dulce și sănătoasă. (352) 1-2.

E gata și se trimite zilnic „Calendar Național” al „Foi Interesante” pe 1922.

Pe lângă un foaie bogat material de citit, el aduce peste 30 de chipuri foarte interesante, care în alti calendar nu se pot găsi.

El are cuprins foarte bogat: **32 clișee** (chipuri) unele ca altele mai frumoase. Apoi:

Starea de azi a tuturor țărilor din Europa: Care țară cât de mare eră înainte de război, și cât e azi, câți locuitori aveă și câți locuitori are azi. Cetind această parte a Calendarului Național dela Orăștie, - înveți ca într'o școală, a ști cum stă lumea azi. - Apoi:

Minunata poveste a cetății dela Alba-Iulia de pe vremea **Dacilor** până azi, și icoana de azi și cea viitoare a acestei cetăți!

Printre chipuri: **Icoana întregii familii Regale de azi.** - Icoana **Bisericii Incoronării** din cetatea dela Alba-Iulia, așa cum eră în Octomvrie, gata, drăguță, dar cu școalele pe lângă ea pân' la un loc.

Chipul stemei (prjerei) celei nouă a țării.

Monumentul Lupoacei la care sug Romulus și Remus, dăruit de cetatea Roma și ridicat la Cluj.

Apoi alte chipuri foarte frumoase, de ale noastre și din lumea mare.

Pretul unui Calendar: 7 Lei trimis franco (posta plătită). Dar cel ce, cumpărând numai unul, vrea să fie sigur că nu i-se perde pe postă, să mai adaugă 1 Leu plata de recomandat, când nu se poate perde!

Cei ce trimit bani pentru 5 ori mai multe Calendare la un loc, li se trimit de noi recomandate, fără alt audus la preț.

Negustarii și cei ce cumpără dela 20 în sus, capătă rabat (scădere de preț).

Numai după primirea banilor se trimit Calendare.

Tipografia „Libertatea” in Orăștie;

Se caută

Secretară

la Școala medie (civilă) din Orăștie. Ar fi ocupată cam 4 ore pe zi, fie înainte de prânz, fie după prânz. Remunerație 350 lei lunar. A se anuța la:

Direcțiunea Școlii medii (350) 1-2 (civile) din Orăștie.

Publicațiune:

Bluroul Populației de pe lângă Poliția de Stat Orăștie aduce la cunoștința generală, că toate schimbările făcute de oricare membru al familiei sau aparținător de familie, ca: servitor, servitoare, învățăcel, calfă sau rude din alte localități, sunt a se anunța la acest Blurou atât la plecare, cât și la sosire, sau dintr-o stradă în cealaltă.

Inștiuările se vor face în termen de 48 ore.

Se trage atenția și acelor, cari n au satisfăcut acestor dispozițiuni, somându-se a face înștiuările ulterioare.

Contravenienții vor fi deși judecării conform legilor în vigoare.

Orăștie, la 8 | XII. 1921.

Șeful Bluroului: Săcărea.

(351) 1-1.

Un învățăcel pentru meseria de literar,

se primește de subscrisul. Să alibă cunoștință de carte; elste 14-15 ani. Condiții după înțelegere.

Ilie Lupșa.

Orăștie, Str. Căstăului 7.

(355) 1-3.

Publicațiune.

Primăria comunei Lupeni, pless Petroseni, publică concurs pentru ocuparea postului de subnotar dela administrație. Doritorii de a ocupa acest post se vor prezenta în persoană sau vor înneșta cereri în scris. Salar lunar dela comună 1300 lei plus salariul regulat dela stat. Postul se va completa numai cu candidat care posedă perfect limba română (353) 1-2.

ORDINEA DE BAIE

la Baile Birtler din Orăștie:

Baie de puțină (vană): în fiecare: Joi, Vineri și Sâmbătă, toată ziua, Duminica înainte de prânz. **Baie de abori:** pentru dame Joi după masă, pentru domni Vineri și Sâmbătă după masă.

On. mușterii să-și aducă rufel (325) 7-8

Legea Agrară

pentru împărțirea pământului în Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș, tradusă

pe înțelesul poporului

se află de vânzare la Tipografia „Libertatea” din Orăștie. E o broșura (carte) de 6 coale de tipar, peste 96 pagini (fețe), și se vinde cu 4 Lei, trimisă franco (posta plătită).

Dacă se cer cel puțin 5 într'un pachetel, acelea se trimit recomandat (ca să nu se poată perde pe post).

Banii se trimit înainte!

Cereri fără înaintarea preșului nu se iau în samă.

AVIZ.

Subscrisa aduc la cunoștința on. public din loc și jur că am deschis în Piața Regina Maria Nr. 34, lângă prăvălia dlui Lazaroiu, o **prăvălie de flori**, alăturată având și o

BODEGĂ

unde se ospătă zilnic mâncări proaspete reci și beuturi recoroitoare, cu prețuri convenabile. - Primesc și comande pentru prăjituri, torte, etc.

Rog sprijinul on. public, cu toată stims:

(349) 2-2

Wilma Müller.

COMPACTORIE ROMÂNEASCĂ

În compactoria subscrisului se primesc spre executare tot felul de lucrări aparținătoare acestei brașe, precum: Registre pentru bănci, în lux; Registre pentru birouri și secretariate; Scoarțe pentru biblioteci; Broșuri; Blocuri; Carnete; Cărți de școală; Casete (cutii); Noițe; Rame pentru fotografii; Portmoneuri în pânză și piele pentru domni, precum și cărți vechi spre înoire, etc. etc.

Serviciu prompt! (249) 6-

Prețuri moderate!

Primesc și execut lucrări dela Tipografiile din alte orașe cu prețuri avantajoase.

V. G. Simion, compactor Orăștie jud. Hunedoara.

ALTOI DE VIIE AMERICANĂ

splendid dezvoltate, cu rădăcini, soiurile cele mai distinse, atât pentru struguri de masă (admirabil articlu de vânzare!), cât și soiuri de vin: rizling, mușcatel, etc,

se găsește de vânzare în pepiniera de vițe de viie nobile dela

DOMENIUL ROMÂNESC

din BOBALNA

lângă Orăștie, proprietatea dlui Dr. AUREL VLAD

Pentru primăvară are la îndemână jumătate de milion altoi, tot soiuri altsel

Deși peronospora a potopit și în anul de față pe alocurea școlii întregi de altoi, la Bobalna, fiind foarte bine îngrijite, nu le-a făcut nici o stricăciune. Altoile sunt foarte frumoase și pline de viață!

La cerere, se trimite Catalogul cu prețuri și îndrumări practice!

Adresați-vă cu încredere deplină la:

„DOMENIUL DIN BOBALNA”

a dlui Dr. VLAD, Bobalna p. Orăștie (jud. Hunedoara).

NE Pentru vierți din Ardeal e îndeosebi cel mai potrivit soiul de cumpărat vițe de viie, fiind vițele din pepinierile dela Bobalna, crescute și deprinse cu clima deluroasă ardelenască. La ses, strește, le merge cu atât mai bine. (346) 2-6